CIJENA 5 DIN.

POŠTARINA U GO

OBITELJ

BR. 12

7367

REZULTAT NATJEČAJA

„Čiji je koji rukopis"

Za ovaj je natječaj vladao veliki interes, pa je trebalo vremena, dok se sredilo i kontroliralo sve, što je stiglo. Naravno, mnogi su poslali pogrešno rješenje, a mnogi nisu udovoljili postavljenim uvjetima. Pravilno rješenje glasi ovako:

A. Slike: 1. Antun Matasović, 2. Marko Soljačić, 3. Izidor Kršnjavi, 4. Velimir Deželić otac, 5. Iv. Ev. Šarić, 6. August Šenoa. — B) Rukopisi: 1. Marko Soljačić, 2. Velimir Deželić, 3. Antun Matasović, 4. Iv. Ev. Šarić, 5. August Šenoa, 6. Izidor Kršnjavi. — C) Djela: 1. Prvi i jedini«, 2. »Majka Velikog Kralja, 3. Slavončice«, 4. Zlatne legende«, 5. »Seljačka buna«, 6. Božji Sirotan«.

Nagrade za dobra rješenja podijeljene su ždrijebom na ovaj način:

1. Prvu nagradu (100 knjiga sa lijepom policom za te knjige) dobila je Tea Cafuk, Zagreb, Eisenhuthova ul. 3.

2. Drugu nagradu (toaletni pribor) dobila je Zlata Kovač, učiteljica, Donji Vidovec.

3. Treću nagradu (stolni sat) dobio je Šime Juričev pk. Nike, Vodice kod Šibenika.

4. Po jednu knjigu dobili su: Dragutin Tončić, ginm., Stari Gradac z. p. Pitomača; Čorić fra Didak, bogoslov, Mostar; Josip Šikić (rudokop), Breza (Bosna); Srećko Vuković, sjemen., Split; Antun Tucaković (Maäin), ul. Vrdovo, Otok kod Vinkovaca; Krešimir Zloušić, Sarajevo. Pašićeva ul. 6; Ana Bačkav, Pakoštan kod Biograda; Olga Sindičić, Pag; Ivica Bilik, Nova Gradiška; Jakov Žorić, Rab; Katica Dobrić, Kaštel Novi kod Splita; Ivo Jurčev, sjemen., Šibenik; Ivan Liebman, Franjev. konvikt, Visoko (Bosna); Ksenija Ganza, Split, Istarska 23; Donko Miše pk. Victa, Čiovo z. p. Trogir; Genoveva Padro, Sarajevo, Aleksandrova ul. 31 (prizemlje desno); Mato Paljug, bogoslov, Zagreb, Kaptol 29; Domijan Josipa, Rab; Ivan Malec, župnik, Kotoriba; Nina Meneghello, Split, Plinarska ul. 17, II. k. desno; Katarina Kovačić, učit., Martinska Ves; Paić Marija, učit., Novi kod Trogira; Mirko Slade-Šilović, Split, Vukasovićeva 16; Karlo Karin, Sarajevo I/152; Milan V. Ilovača, Mostar, biskupski dvor; Adolf Rojić, Busovača, Bosna; Čedo Bašharad, Sarajevo, Napretkova Zadruga; Mirko Odić, gimn., Visoko (Bosna); Mery Gazzari, Šibenik, Bribirska ul. 192; Marija Mandić, učit., Širokopolje z. p. Vuka, Savska ban.; Kazimir Klarić, ravn. učit., Donji Vidovec (Međimurje); Maričić Franjo, Šibenik, Sjemenište; Izidor Toth, učit. građ. škole, Virje; Marko Čičak, Kupres, Primorska b.; B. Rosso, Trogir; Ante Kadić, Split, bog. sjemenište; Ivo Jelinić, Kaštel Stari kod Splita; Stanko Vujica, Sarajevo I/152; Fra Anto Perković, Visoko, Franj. gimn.; Don Ivan Valentić, župnik, Kaštel Novi kod Splita; Ivo Sumić, bogoslov, Split, Sjemenište; Zora Lutz, Dugaresa; Josip Sučić, opć. blag., Martinska Ves; Fridrih Ćosić, Sarajevo, I. muška gimnazija; Margita Karäaj, Podcrkavlje, Slav. Brod; Erih Spiller, Zagreb, Beogradska ul. 2/II.; Joso M. Malešić, Generalski stol (župni dvor); Djina Knežević, Rogač, Ot. Šolta; Mira Pavičić, Zagreb, Trenkova ul. 13, I. k.; Fedor Bekl, Zagreb, Deželićeva ul. 56. prizemno.

MEĐU ČITATELJIMA I ČITATELJICAMA

PITANJA

27. Visoki glasovi u pjevanju. Kakvom se metodom postizavaju visoki glasovi kod pjevanja? Ima li o tom možda kakva knjiga? Pjevač.

28. Vuna. Molim cij. čitatelje, da bi me uputili, kamo mogu poslati svoju domaću vunu od svojih ovaca, dobro opranu i čistu, da se raščešlja i opredе. Naše žene naime ne mogu toliko vune i tako brzo samim rukama urediti i opresti. Predilja.

29. Filmski glumac. Molim čitatelje »Obitelji«, da mi jave točnu adresu filmskog glumca Ramona Novara.

Čitateljica iz Vinkovaca.

30. Što da učinim? Već dvije godine bolujem na bubrezima i od pritiska krvi, osim toga mnogo me muči besanica. Liječila sam se kod više liječnika, ali dosad ne osjećam ništa bolje. Molim cij. čitatelje, što bih učinila u ovom stanju? Novosađanka.

ODGOVORI

3. Nezavisnost od muža. Žena po prirodi svojoj treba da se oslanja na muža, te je već i po tom, što uzima udajom njegovo ime, manifestirano, da postaje donekle zavisna o njemu. Ali gdje u braku vlada prava ljubav, ta se zavisnost žene od muža ne osjeća. Ako ljubite svog zaručnika i on vas, ne ograđujte se od zavisnosti na njem kao budućem vašem mužu, jer bi to značilo ubijati ljubav u korijenu

Jedna udata.

12. Bosa djeca. Dobro je djecu od malena naučiti, da ne budu previše osjetljiva. Seoska djeca idu bosa, čim proljetno sunce grane, idu bosa i po vlažnom vremenu, pa su zdrava. Ne će ni vašoj djeci škoditi, ako idu bez papuča po podu, koji dakako ne smije biti vlažan. Vaša žena ima pravo.

Karlovčanka.

19. Žohari. Kupite »Schweinfutergrün« u apoteci i očistivši dobro pod, pospite unaokolo kuhinje. Tako ostavite nekoliko dana. Pošto je to otrovno, morate paziti, da ne bi djeca ili životinje stradali. B. K.

Slika na omotu:
MARGARETA I MARTA IZ GOETHEODA »FAUSTA«
Naslikao A. Liezen-Mayer

Ilustrovani tjednik „Obitelj" izlazi svake nedjelje. Pretplata 30 Din na tri mjeseca, za inozemstvo 3 dolara godišnje. Pretplata se plaća unaprijed Rukopisi se ne vraćaju. „Obitelj" izdaje Konzorcij Kuća Dobre Štampe. Za izdavača i uredništvo odgovara Dr Josip Andrić, glavni urednik „Obitelji", Zagreb, Trenkova 1. Adresa uredništva i uprave „Obitelji": Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21. Telefon 54-17. Ček. rač. pošt. šted. br. 33.536. „Obitelj" se tiska u Tiskari Narodnih Novina u Zagrebu. Za tiskaru odgovara V. Kirin, Zagreb, Deželićeva ul. 2.

BROJ 12 OBITELJ GOD IV

U ZAGREBU 20 OŽUJKA 1932

NAJVEĆI NJEMAČKI PJESNIK

K STOTOJ GODIŠNJICI SMRTI J. W. GOETHEA — NAPISAO ZLATKO MILKOVIĆ

22. ožujka ove godine navršava se točno sto godina, kako je ispustio svoju dušu najslavniji njemački pjesnik Goethe.

Johann Wolfgang Goethe rođen je 28. kolovoza 1749. u Frankfurtu na Majni. Roditelji su mu bili ugledni građani, otac advokat u gradu. Već zarana je mladi Goethe okušao svoj pjesnički dar i još kao dječak pjevao pjesme. U ono doba bio je običaj, da se priređuju natječaji za najbolje pjesme, i on je uvijek dobivao prve nagrade. Svojoj majci imade mnogo zahvaliti, što mu se razvila fantazija, jer je ona običavala pripovijedati svojoj djeci razne priče i time im budila i vježbala maštu. Dapače je znala mnogo puta dati svakome za zadaću, da složi jednu pripovijest, i mali je Wolfgang već tada imao u glavi mnogo ideja, koje je poslije iznio na papir.

MLADI GOETHE
Prema slici iz godine 1773.

Jedne godine gledao je u kazalištu lutaka »Fausta«. To je bila prva pobuda, da napiše djelo najvećih umjetničkih kvaliteta. Nije mogao samo da shvati, zašto Faust (ili bolje Urfaust, jer je pravog Fausta kasnije napisao sam Goethe) strada i poslije smrti dolazi u ruke đavlu. U njemu se počelo nešto buniti protiv toga i zasnuje, kako bi lijepo, a i pravedno bilo, kad bi se Faust spasio i njegova se pročišćena duša uspela u nebeske visine. (Faust je inače historijsko lice i indentičan je sa nekim alkimistom iz Luterova doba po imenu Paracelsus Theophratus Bombastus don Hohenheim).

U Leipzigu je Goethe bio na daljnim studijama. Otac je htio, da se dječak posveti pravu isto tako kao i on sam, pa da poslije preuzme već dobro uvedenu advokaturu u Frankfurtu No Goethe se za sve više zanimao, nego li za nauke. Ispočetka je polazio na predavanja. Poslije je učio samo toliko, da položi ispite. Zanimao se za medicinu, polazio često na medicinski fakultet i bavio se osteologijom. Uopće se volio baviti sa prirodnim znanostima, te je poslije napisao mnogo znanstvenih djela.

Glavno njegovo zanimanje bilo je pjesništvo. Kao pjesnik bio je široka srca i u njegovu dugom životu nanizao se cijeli niz ljubavi. Prvi puta se zaljubio u Leipzigu u Käthchen Schönkopf, dvadesetgodišnju kćerku trgovca vinom, ali ta ljubav, kao i sve ostale Goetheove ljubavi, bila je nesretna. Završila je njegovom teškom bolešću, kojoj se niti danas ne zna ni uzrok ni ime. Jedne noći probudio se sav zaliven krvlju. Ispočetka su mislili, da boluje na prsima, poslije na vratu i na crijevima. Nekoliko tjedana proležao je u krevetu između života i smrti, a poslije pola godine se malo oporavio.

Na studijama u Strassburgu se upoznao sa Herderom, koji je na njega mnogo uticao, tako da je postao mnogo staloženiji, sabraniji i ozbiljniji nego prije.

Poslije dovršenih studija vrati se kući u Frankfurt i preuze očevu advokaturu. U to vrijeme izda »Götza von Berlichingena«, dramu iz srednjega vijeka, koja mu pronese slavu čitavom Njemačkom. Zbog naglog mijenjanja scena i kratkih slika, nije ju bilo moguće prikazivati na pozornicama, dok ju nije poslije preradio. Herderu se »Götz« nije sviđao, pa je pisao Goetheu: »Shakespeare vas je sasma pokvario.«

Dok je Goethe boravio u Wetzlaru 1772. godine, upozna se sa Charlottom Buff i iz tog poznanstva rodi se prvi Goetheov roman »Patnje mladog Werthera«. Taj psihološki roman pisan je u pismima, nema zapravo prave radnje, a svršava samoubojstvom glavnog junaka zbog nesretne ljubavi. Taj je roman bio ušao tako »u modu«, da su se ljudi počeli odijevati, kao što se odijevao Werther, govorili su i pisali, kao Werther, dapače i činili samoubojstva poput Werthera.

Goethe je tako još prije dvadesetišeste godine postao najslavnijim piscem i pjesnikom Njemačke. Svi, koji su ga poznavali, kazivali su, da je to krasan, uman i vanredan mladić, ali su ga se ujedno i bojali.

U Frankfurtu se Goethe zaljubi u Lili Schönemann i napiše Lililieder. U isto vrijeme izda i »Claviga«.

Poslije toga dolazi druga perioda Goetheovog života. Godine 1775. pozove ga vojvoda Karl August u Weimar i Goethe otputuje tamo. U Weimaru je ostao sve do svoje smrti, a to je potpunih 57 godina.

U Weimaru je Goethe napisao svoja najzrelija djela. Bio je veliki prijatelj, a poslije i ministar mladoga vojvode, ali se na službi zahvalio, jer je bio primarno pjesnik, a nipošto državnik.

Goethe se u Weimaru upoznao sa Wielandom, proslavljenim pjesnikom »Oberona«, i sa Schillerom. Dapače je sa Schillerom radio zajedno i izdao »Xenie«, koje su uzvitlale buru i oluju, jer je oštro napao sve mogućnike, pjesnike i druge znamenite ljude onoga doba. Za to vrijeme napisao je: »Stellu«, »Egmonta«, »Torquata Tassa«, životinjski ep »Reinecke Fuchs«, »Wilhelm Meisters Lehr- und Wanderjahre«, »Hermann i Dorothea«, »Fausta« i neka druga djela.

Životno djelo njegovo je »Faust«. Pisao ga je potpunih 40 godina, a nosio u duši 60 godina. Faust se sastoji iz dva dijela. U prvom se obrađuje ljubav Fausta spram Gretchen i njena smrt u tamnici, a u drugom lutanje Faustovo, koji traži sreću i zadovoljstvo.

Goethe je u Faustu dao samoga sebe, dao nam je čovjeka razdijeljenog u dvije komponente, u dobru i zlu, u Fausta i Mefista. Demon i genije spojeni u jedno, daju nam jasnu sliku pjesnika samog sa svim nijansama dobrote i zloće.

Za boravka u Italiji, gdje se posve pročistio i postao pravi klasik, napisao je dramu »Iphigenie auf Tauris« i »Egmonta«.

Goethe je na njemački preveo hrvatsku narodnu pjesmu »Hasanaginicu« (»Die edle Frau des Hasanaga«), te je bio jedan od prvih, koji su našoj narodnoj poeziji utrli put u Evropu.

Goethe je umro god. 1832. dana 22. ožujka u starosti od 82 godine. Nije dugo bolovao i nije htio ležati. Tek posljednja dva dana proležao je kao u nekom polusnu, buncao je i bio od časa do časa pri svijesti.

Rekao je: »Otvorite prozore, da dođe više svijetla . . .«

Zatim oko 10 sati reče Otiliji:

»Dođi, kćerkice, i daj mi svoju ručicu —«

To su bile njegove posljednje riječi.

VELIKI PETAK

SPJEVALA IVA ROD

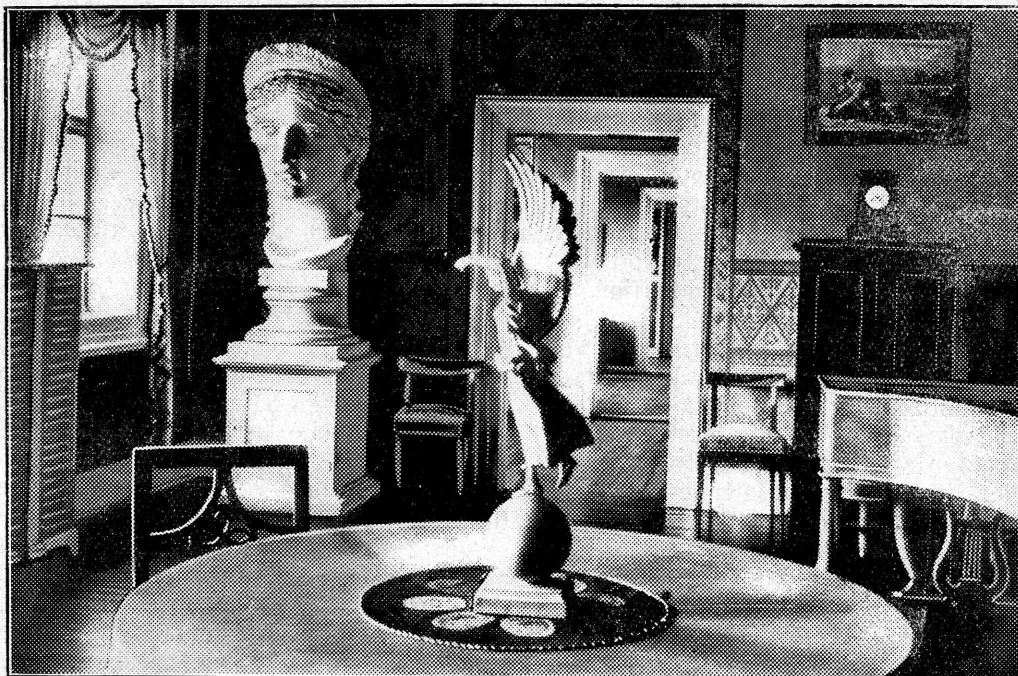
Potresla se je zemlja,
potamnilo je nebo,
ko rujne kaplje krvi
kroz tamu zvijezdearšću,
dok vihor huji, vije,
zavijajući urla
i trepetom i strahom
prožima živo — mrtvo . . .
A o n i — krivi smrti
N a j d i v n i j e g a B i ć a —
ko sablasti se vuku
i šuljaju se kradom —
opterećene duše,
uznemirena srca —
i gledaju Ga kradom,
gdje raskriljenih rukû
na Drvu Križa mrije;
na Drvo Križa pribit
ko grozni zov se diže,
da prodre u Nebesa . . .

*

I ja sam kriva Tvojoj groznoj smrti!
I ja sam gordo gazila Te, tukla,
na Kalvariju bezdušno Te vukla!
I ja sam digla knutu, da Te bijem,
dok trpiš muke, da se hladno smijem!
I ja sam oštrim krunila Te trnjem
razmičuć se Tvog znoja biser-zrnjem!
I ja sam Križ Tvoj teretila teško
u bezumlju Ga tiskajući k zemlji!
I ja sam kriva krvavome tragu,
što kraljevskim Ti pisao se putem!
I ja sam kriva . . . ja . . .
A Ti . . .? Što kažeš . . .?
Koliko puta mogô si me survat
u bezdan vaja, u očaja ždrijelo;
koliko puta mogo si me zgazit
ko crva, što se previje u prahu;
koliko puta mogo si me slomit,
ko suhu granu bacit me u vatru . . .
A Ti . . .? Tvoj pogled blagi pade na me
pun prijekora i ljubavi i boli,
pun samilosti, ljubavi i tuge,
pun praštanja, pun ljubavi, pun raja . . .
Kolika Tvoja Božanska je ljubav . . .
kolika bezdan Milosrđe Tvoje . . .

*

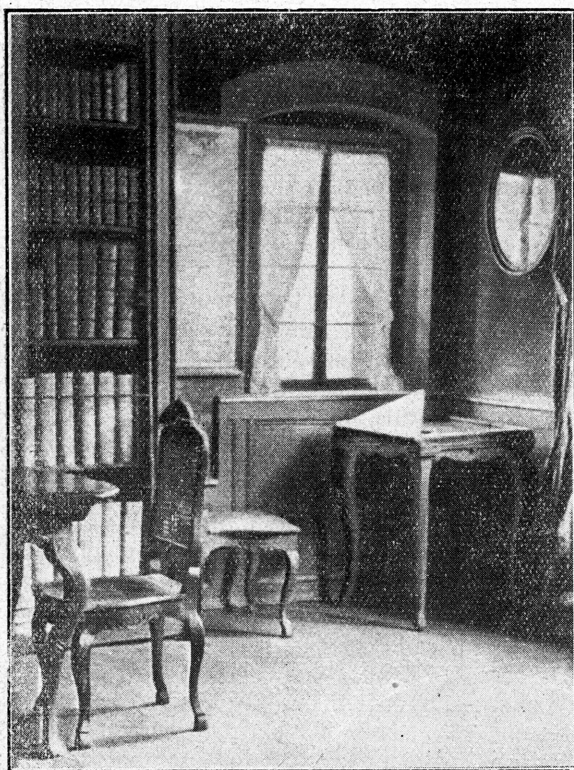
I, eto, padoh do podnožja Križu
i moje suze teku pokajnice;
iz duše žarke molitve se dižu
a usne aršćuć vape usrdice:
Gospodin moj i Bog moj . . .

MODRA SOBA U GOETHEOVU DOMU U WEIMARU

Ova je soba u Goetheovu domu još i danas isto onakva, kakva je bila i onda, kad je Goethe u njoj boraveći u Weimaru stanovao. Desno je glasovir, na kojem su kod Goethea muzicirali Felix Mendelssohn, Klara Schumann i drugi. Lijevo je u kutu ogromna glava Junonina, koja se Goetheu silno sviđala

IZ GOETHEOVA DOMA I ŽIVOTA

JEDAN KUT IZ GOETHEOVE RADNE SOBE
u Frankfurtu

GOETHEOVA ŽENA KRISTIJANA VULPIUS
sa sinčićem Augustom Goetheom

MODA GOSPOĐE ZDENKE

NAPISALA FRUŠKOGORKA

Na strani malo izvan gradske buke koči se dostojanstveno jedna vila. Ispred nje je ukusan park ograđen grmovima i željeznom ogradom. U sjeni parka sjedile su dvije sestre. Milo su se gledale, dok ne prekine Zdenka, starija, šutnju:

»Ovaj mi je kutić oduvijek mio. Još od djetinjstva, kad je naša majka bila u sadanjim našim godinama.«

»Uistinu«, odgovori Slavica, mlađa sestra, »lijepo je ovdje. Prašine nema, prolaznike vidimo, a nas nitko ne može zapaziti. Čekaj još malo i počet će građani svoje omiljele šetnje. Barem ćeš vidjeti sve svoje znance. »Eno, Zdenka, počeli su već dolaziti. To ti je naša kolegica. Pazi, kako je otmjena, pravi model iz Pariza. Uvijek takva i to svake sezone.«

»Uistinu pravo veliš. Pa reci mi, otkud to ona smogne?«

»Hm, otkuda? Svijet svašta priča. Ona ode pred svaku sezonu u grad, katkada čak i u inozemstvo i vrati se snabdjevena. Otkle, to ona zna, a nas se to ne tiče. Ja se veselim vidjeti ovakvu elegantnu damu. Zar to nije užitak, Zdenka? Ali gledaj, ovo je opet udovica iza sudije N. i njena kćerka. Pazi, kako su napirlitane, skoro da se ne zna, koja je mati, a koja kći. Kuće više nemaju, otišlo je za dug i sada još nisu stana platile od godinu dana. Kada su na zadnju zabavu pozivali dame, da se što skromnije obuku, ona je prva protestirala, da valjda ne ćemo u vunenim vestama ići na ples. Ja sam bila sretna za tu blagodat, da ne moram trošiti za opravu. A ovo je gle, gospođa profesora. Tek su došli ovamo, ide uvijek samo u svili i ona i dijete.«

Zdenka pogleda malu, imala je krasnu ružičastu svilenu opravicu sa sitnim volanima. Opravica je samo za šetnju. Sjesti u njoj, ne daj, Bože. Nehotice baci pogled sa male na svoju djecu, koja su se tu u blizini igrala na pijesku, pa će onako od srca:

»Seko, kako je našoj dječici lijepo! Ta bilo bi za dušu ovoj maloj skinuti finu opravicu i poslati je tamo na pijesak.«

»Ne, Zdenka, ova mala ima i svilenu košuljicu; ona za pijesak nikako nije, jer ima i nokte manikirane. Treba znati, da liniju čuvaju i ona i njezina mama. Dijete, čujem, sve plače, gladno je, ali za obrok dobije samo pol žemlje.«

»Slušaj, Slava, što one Bog zna, o nama misle, kad nas vide ovako jednostavne?«

»Hoćeš, Zdenka, da ti rečem. Nedavno mi je u većem društvu jedna učiteljica rekla, da ne znam živjeti, da sam previše idealna. Upitah je, kako ona to misli, a ona mi reče, da imam svega u kući u izobilju: djecu dobru i zdravu, muž dobar, a tako sam skromno obučena i nikud u društvo ne zalazim. Nasmijala sam joj se i rekla: da ja u društva više zalazim, možda ne bi moja djeca bila tako zdrava i dobra, jer bi im manje pažnje posvetila. Niti bi moja kuća obilovala svim potrepštinama, jer bi otišlo za moju garderobu više novaca. Na koncu ne bi mi moj muž imao zašto da bude dobar. Dakle ja činim samo svoju dužnost i znam živjeti. Zbilja, Zdenka, smijala sam ti se, kad si mi govorila o onome svome pokretu, a sve više se za to oduševljavam. Daj mi, seko, reci, kako ti to misliš da ostvariš?«

»Kako?« poče Zdenka. »Evo, počele su već sve katoličke novine pozivati žene, da se skromnije oblače, pa nema uspjeha. Uvjerena sam, da će biti nešto iz toga istom onda, kad mi žene same od svoje pobude ustanemo i emancipiramo se barem donekle od te lude mode. U prvom redu treba pozvati sve ozbiljne žene, da se osnuje društvo, koje neka se, recimo, nazove »Jednostavna žena«. Te žene neka sazovu anketu i neka svaka rekne svoje mnijenje. Eto u školi i uredima uspjeli su, da se nose crni ogrtači. Zar žena na svome mjestu ima više vremena da misli na moderne toalete? Dakle izaberimo jednu uniformu. Ja bih na pr. bila za jedan kostim plave ili crne boje od finog sukna. Fazona bila bi engleskoga kroja sa muškom ogrlicom. Bluze bi smjele imati bijele i u istoj boji kostima. Jedini ukras bio bi ručni rad, po mogućnosti narodno vezivo. No i to je stvar, o kojoj bi se trebalo dogovoriti. Međutim i ta uniforma mogla bi se mijenjati u malenkostima na pr: svake 3 godine. Eto, baš takav kostim možeš vidjeti na otmjenim damama, kako ga nose i 10 godina, i ti su modeli uvijek solidni. I to bi određivale, odnosno reformirale uniformu one članice, za koje bi cijelo društvo priznalo, da su spretne i sa mnogo ukusa, a opet skromne i štedljive. Za ovakovu ideju, seko, mislim, morale bi se oduševiti u prvom redu sve gospođe iz sela i provincije. Pomisli, šta znači biti bez brige za odijelo, kako treba da se sada nosi. Šta ću obući? Kolika bi žena otišla među svijet, a nema u čemu. Da stupi u to društvo, sve je to otklonila. Nipošto ne narivavam taj prijedlog nikome. Napisala bih to, i neka se svaka ozbiljna žena u to zamisli i reče svoje mnijenje. To bi se na koncu moglo ostvariti i donijelo bi u mnogu kuću blagoslova.«

Slava je sa zanimanjem slušala, pa upita:

»Ne bojiš li se ti, da će te mnogi ismijati?«

»Ja i na to računam. Mlade žene i djevojke, znam, da se ne će za ovu ideju oduševiti, jer vole da se oblače po modi, ali ja njih i ne zovem. Dobro su mi došle, no ja računam u prvom redu žene, koje su prešle tridesetu godinu, koje imaju djece kao i nas dvije, a sve im je milije nego moda: djeca, muž umoran i brižan, kuća, vrt, knjiga, ručni rad i t. d.«

»Da, draga Zdenka, divim se tome svemu i jedva čekam, da čujem, koliko ćeš okupiti istomišljenica oko sebe. No skoro smo zaboravile, da bi trebali djecu sazvati i da nešto založe. Vrijeme je za užinu.«

Obje gospođe ostavile su svoje udobno mjestance i pošle k djeci.

PROLJEĆE

ROMAN JEDNE OBITELJI
Norveški napisala Sigrid Undset
Prevodi Kruno Krstić (NASTAVAK.)

Ali Roza odgurnu nestrpljivo njegovu ruku: »Ah, ti pričaš i pričaš. Što se to mene tiče...? Ja bih htjela da govorim s mamom, htjela bih da pogladim njeno glatko, mekano lice, njene drage male, navorane ruke, htjela bih, da mi se nasmiješi, da me poljubi... a to više nikada, nikada ne će biti. Oh, ja čeznem za njom, čeznem, tako strašno čeznem, a ona mi se nikada više ne će vratiti. Mama, moja draga, moja slatka mamo... mamice...«

V.

Jednog novembarskog jutra išao je Torkild u ured. Bila je pala gusta magla, tako da se vlaga poput rose hvatala njegova ogrtača.

Kroz dvorski park valjala se bujica ljudi prema gradu; u protivnom pravcu išla su samo školska djeca. Ljudi su na čas izranjali iz magle i nakon nekoliko koraka opet nestajali u njoj.

Torkild je gotovo svaki dan sretao iste ljude. Opazio je pred sobom u magli široka leđa direktora Ringa... obojica su išla žurnim korakom zadržavajući uvijek isti razmak. Upravo je protrčala mala stara gospođa u crvenom pustenom šeširu... sirota je sigurno radila u kakvom uredu čak dolje kod kolodvora, jurila je uvijek kao progonjena zvjerka. I s jednim se mladim ljubavnim parom susreo već nekoliko puta... njima se nije žurilo.

Poznavao je i djecu iz škole. Dvije ružne, ali simpatične curice s velikim kestenjastim ribljim očima i oblim od smijeha rumenim majmunskim obraščićima. Zatim visokog, živahnog plavog dječaka, koga je uvijek okruživalo jato drugova i koji je govorio glasno i vatreno. Poznavao je i malog blijedog dječačića, koji mu je sada na jesen pao u oči; mališ je provodio vrijeme na livadama sakupljajući šareno javorovo lišće i kestenje ili zureći u dvije vjeverice, koje su se nalazile u parku. Jednog dana je Torkild prolazeći uzeo mališu kapu. Dječak je podigao prema njemu začuđene, kao more plave oči.

»Što vele tvoji kod kuće, Bengel, što uvijek kasniš u školu?«

Dijete ga je gledalo bolnim pogledom.

»Zar ne možeš da skupljaš kestenje onda, kad se vraćaš kući?«

»Ne, jer bih onda zakasnio na objed... a osim toga do onda ih već drugi pokupe.«

»Oho, mali, ti si, ako se ne varam, pametan čovo.«

Tada ga je derančić tako žalosno i plašljivo pogledao, da mu je Torkild dao dvadeset őrâ uz opomenu, da se popravi.

Otada ga je dječačić uvijek, kad su se sreli, pitao, koliko je sati. Torkild bi tada zamišljeno potresao glavom, izvadio svoj sat i turio mu ga pred nos, na što bi siromašni dječak nečujno rekao »hvala« i pojurio, što ga noge nose, da su mu knjige i kutija za pera zveckali u torbi.

»Torkild!«

On se okrenu.

»Rozo! Bože... ti... ovdje u gradu?«

On se zaustavi i zagleda u nju. Jest, bila je Roza. Stajala je tu, nasred dvorskog brežuljka u crnom gumenom ogrtaču, s crnim kožnatim šeširom na svijetloj kosi. Pokraj njih je tekla bujica ljudi iz magle u maglu...

»Ali, drago dijete... odakle ti ovdje?«

»Idem sad u ured... slušaj... znaš, moram da idem... dođi, sve ću ti ispričati. Poduzeće će se priključiti Brunterforsovu društvu... ne smiješ to da naokolo pričaš... Šveđani su ga kupili. Disponent me je upozorio, da bih mogla na vrijeme potražiti kakvo drugo mjesto. Tada sam prošle sedmice u »Večernjoj pošti« vidjela jedno namještenje i natjecala sam se. U ponedjeljak su mi javili, da me primaju, ali da moram odmah nastupiti. To je kod Lahn Limited... telefonirala sam u grad i govorila sa disponentom, zatim sam se brže-bolje spremila i preksinoć sam stigla ovamo. Jučer sam počela raditi u uredu.«

»Kako to, da mi nisi ništa javila? Bio bih došao preda te na kolodvor.«

»Ne, htjela sam da te iznenadim. Znaš, jučer sam nekoliko puta pokušala da te nazovem, ali je najprije telefon bio zauzet, a zatim mi je jedna dama rekla, da gospodin poslovođa ima konferencu i da je zaposlen.«

»To će mi dama već platiti...«

»Ah šta, pusti je sirotu na miru! Kod nas — opazila sam — padaju ukori kao kiša. Vjerojatno je naš direktor prezaposlen.«

»Ponešto. Meni se čini, da je on vrlo ugodan čovjek; govorio sam —istina — s njime samo dva-tri puta, kad smo htjeli da kupimo neke strojeve. Ali slušaj, ne bih li te ja mogao oko dva sata pričekati pred uredom? Bilo bi mi vrlo drago, kad bi htjela da sa mnom ručaš.«

»Dobro, hvala ti, to je jako lijepo. One će gospođe iz pansiona doskora pomisliti, da sam ja nekakva lakoumna žena.«

»Koješta, nego reci mi, gdje stanuješ?«

»U Hotelskoj ulici u pansionu gospođice Stenecsens. Pansion je samo za žene.«

»O Bože!«

Roza se nasmija.

»Istina, u pansionu se ne živi kao u raju, ali ja imam vrlo zgodnu sobu i ne plaćam za nju mnogo. Sinoć je tamo bio Axel; ja sam i njega nazvala, a on me je pozvao na večeru.«

»Tako?« reče Torkild. »Sastala si se dakle već s Axelom...?«

Šutjeli su jedan čas. Tada reče Roza:

»Pitala sam ga za vas sve, ali on nije znao ništa da mi kaže. O Dorisi nije, otkad je otputovao, ništa čuo, a tebe, kaže, nije vidio već četrnaest dana.«

»To je malo pretjerano, u nedjelju pred osam dana bio je sa mnom gore u kolibi.«

»Ti se i Axel nekako osobito ne volite?«

»O da, ali znaš, mi smo odrasli daleko jedan od drugoga, u sasvim različitim okolnostima, a to... to, što smo braća, gotovo nam priječi, da budemo dobri drugovi. Mogao bih reći, da to bratstvo osjećamo kao neku zapreku.«

»No, dobro. Jesi li čuo što o ocu, kako on živi?«

»Hvala na pitanju. On je jako zaposlen svojom knjigom. Osim toga preveli su neke njegove stvari na njemački, a on se tome — dakako — jako veseli.«

»To je zanimljivo. Ali ja sad moram unutra. Živio!«

»Do viđenja.«

Torkild se za svojim amerikanskim pisaćim stolom vrtio desno i lijevo.

Hm, ona je jučer bila s Axelom. Koga vraga je nije gospođica Pedersen upitala za telefonski broj i zašto ga nije obavijestila? Ta prokleta konferenca... kakva konferenca! Ovaj glupan iz tvornice remenja htio je da sklopi narudžbu. I ta je glupača, ta gospođica Pedersen... zbilja nema smisla, da joj čovjek diktira engleska pisma... ona ih uvijek mora opet sama napisati.

Torkild upali svijetlo i stade da pregleda poštu. No... na veći dio dopisa će moći gospođica Lindwik sama odgovoriti; odgovor konzulu i ugovor sa Seymourom će joj on izdiktirati, a francuska pisma će morati sam da napiše.

Torkild pogleda kroz prozor. Male gospođice gore u šivaoni tvornice ogrtača u dvorišnoj zgradi moraju sada da čitav dan šiju pri električnom svijetlu. Sijalice su se u šivaoni danas vidjele samo kao nejasne žute mrlje u magli, a šivačice nije mogao da razabere. Među njima je bila jedna lijepa, mala blondinka, koja je bila slična Rozi; sirota je jako šepala. Dolje su u dvorištu škripala i tutnjila dizala na željeznim potpornjima; uzvlak za teret zvrndao je dižući se i spuštajući. A pokraj njega u uredu kucala su složno dva pisaća stroja.

»Gospođice Lindwik... budite tako dobri i javite mi se, kad budete imali vremena, imam nekoliko pisama...«

»Ne bi li to mogla preuzeti gospođica Pedersen? Ja imam strašno mnogo za direktora...«

»Uh!« Torkild opet sjedne i zapali cigaretu.

Ona je bila s Axelom. Istina, to, što je ona i Axela nazvala i što se najprije s njime sastala... ne mora ništa da znači. A ipak... ipak... Zar joj nije ni na um palo, da će njega boljeti, kad sazna, da se ona sastajala s njegovim bratom, dok on nije ni slutio, da je ona u gradu? Mogla je kazati gospođici Pedersen svoj telefonski broj i reći joj, neka ga zamoli, da je nazove.

Axel. On i brat se nisu približili jedan drugome. Dapače ono, što je one noći počelo da u njima niče, kasnije je sasvim povenulo. A ipak je to bilo nešto više nego noć i whisky, više nego časovito raspoloženje. Nije li se to možda desilo stoga, jer je sutradan došla Roza?

Kroz ono četrnaest dana, što ih je Roza provela kod njih, nije se zbilja desilo ništa, što bi mi dalo neko uporište. Axel je bio kod kuće, pa je razumljivo, da Torkild nije mogao uvijek da ide sam s njom na šetnju, i da nisu uvijek mogli da nasamo sjede i razgovaraju, dok je Doris obavljala kućne poslove. Razumljivo je i to, da su ona i Axel imali mnogo šta, o čemu da razgovaraju: zajedničke znance u Danskoj i tako dalje. Ona je sama rekla, da je Axel voli i doista nije bilo nikakva razloga, zašto se njih dvoje ne bi voljelo. Axel joj nipošto nije udvarao... ne, Torkild nije imao ni najmanjeg povoda da misli, da je njegov brat zaljubljen u Rozu Wegner. Dapače, kad je prvih puta Eva bila kod njih, Axel se jako oko nje vrzao. Ali mu je — naravno — brzo dosadila...

A ipak... Kad bi Roza pomagala Dorisi u kuhinji ili bi njih dvojica otišli zajedno na kupanje, bio je razgovor među njime i bratom nekako čudnovato nategnut. To, što bi ga Roza navečer zamolila, da nešto svira na klaviru, nije bilo ništa osobito; ona je znala, da se veseli, kad može da joj svira. Pa i to je bilo sasvim prirodno, da bi Axel tada sio uza nju za stolić pokraj prozora... tä svi su u salonu sjedjeli za tim malim okruglim stolom.

Pa ona zgoda s jedrenjem ... i to nije ništa. Torkild je rekao, da je vjetar prejak i da po takvom vremenu ne će da s Rozom i Doris jedri Ali one su svakako htjele na more, te je Axel na koncu upitao, ne bi li on smio da upravlja čamcem; on je često jedrio u Sundu i zna da bude oprezan. Kad je Torkild odgovorio, da će tada i on doći ... jer brat ne pozna fjord ... Axel ga je zlovoljno pogledao i rekao: »Ne treba da idemo, to će biti najpametnije.« Ali Doris nije htjela da popusti. I dalje nije ništa bilo; jedino su se sve četvoro povratili mokri do kože, a Axel je naučio, da fjord zna da bude vrlo podmukao. Kad su navečer išli gore u sobu na počinak, primijetio je Axel: »Ti si doista vrlo oprezan, Torkilde ... djevojke, duše mi, nisu plašljive.« A Torkild je odgovorio: »Da, tko ne zna da jedri, taj se nikada ne boji.«

Nakon toga jedrenja odnošaj među njim i Axelom postao je hladniji. Čim se Roza povratila u Wermland, Axel je otišao u bregove. O planu, da će u Kristijaniji zajedno stanovati, nisu nikada više govorili te se svaki šutke povukao u posebni pansion.

Nije imao baš nikakva razloga da bude ljubomoran na brata. A ipak je bio ljubomoran.

»Gdje ste bili sinoć?« upitao je Torkild Rozu, dok su prolazili Karl-Johanovom ulicom.

»Gore ... u kazališnoj kavani.«

»Da odemo u zrcalnu dvoranu, ili hoćeš radije nekamo drugamo?«

»Ne,« Roza se lagano nasmiješi. »Nisam, vjeruj mi, još nikada bila u zrcalnoj dvorani — uostalom nisam nikada prije bila ni u kazališnoj kavani.«

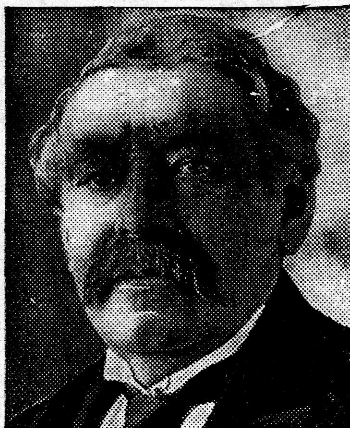
(Nastavit će se.)

POLJA U PLAMENU — PROLJEĆE JE TU!
U mnogim krajevima pale pred dolazak proljeća suhu travu i korov po poljima, da tako očiste polje za obradbu, a ujedno pepeo služi za gnoj

ARISTID BRIAND

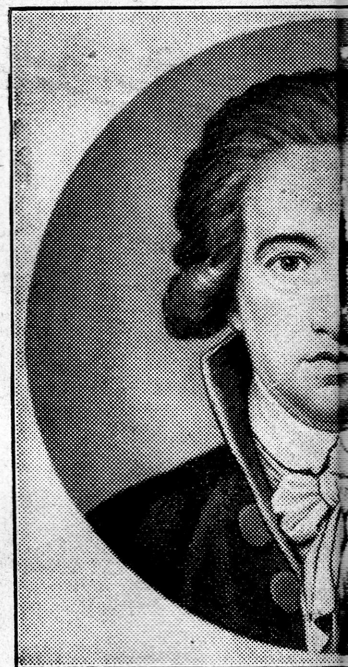
U ponedjeljak 7. ožujka preminuo je u Parizu dugogodišnji francuski ministar i poznati državnik Aristide Briand u svojoj sedamdesetoj godini. Briand se rodio 28. ožujka god. 1862. u bretonskom gradiću Sant-Nazaire-u, koji je lučki grad Nantesa. U tim krajevima sačuvana je republikanska tradicija, u kojoj je nikao i Briand te već u ranoj svojoj mladosti postao radikalni »bleu« (»modri«), kako su onda zvali žestoke republikance. U Nantesu je učio srednju školu i tu je otvorio svoju advokaturu, iza kako je završio pravne nauke. Jer mu je u Nantesu bio rad onemogućen, preselio se u Pariz i u nedostatku drugog zanimanja bacio se na politiku radeći u redovima socijalističke stranke. Doskora je postao vrlo popularan u radničkim redovima Pariza, a bio je izabran za glavnog tajnika stranke i za glavnog urednika »Lanterne«. Zatim se i opet vratio advokaturi, ali je nastupao kao advokat jedino u političkim procesima. G. 1902. izabran je po prvi put zastupnikom, a g. 1907. postaje ministar prosvjete. Opazivši, da u francuskoj komori stranke malo znače, nije se načelno vezao ni uz jednu, nego je tražio dodira sa svima i tako uspio da sjedi u ministarstvima najrazličitijih boja. Na taj način uspio je, da uz Poincaré-a izdrži najdulju ministarsku karijeru. God. 1921. već postaje sedmi put ministar predsjednik. God. 1925. ulazi kao ministar vanjskih poslova u vladu Poincaré-a i od onda stalno vodi francusku vanjsku politiku. Godine 1926. dobija Nobelovu nagradu za mir. Prošlogodišnji plan carinske unije Njemačke i Austrije, kojemu je dala povoda Briandova osnova o Panevropi, zadala mu je teški udarac. On je doduše još uvijek ostao na položaju, ali je kod izbora predsjednika republike propao. Njegova širokogrudnost i njegova moderatorska uloga mnogo je značila u političkom životu Francuske, a njegov politički rad uopće doprinio je mnogo k rješenju mnogih važnih međunarodnih sukoba i pitanja te će mu ostati trajan spomen u povijesti evropske politike. Najveće njegovo djelo jest njegova akcija za stvaranje Sjedinjenih Država Evrope. Ta misao bila je tek propagandistička krilatica, dok je nije prihvatio Briand, predobio za nju najprije francusku vladu, a onda je stavio i na dnevni red Saveza Naroda.

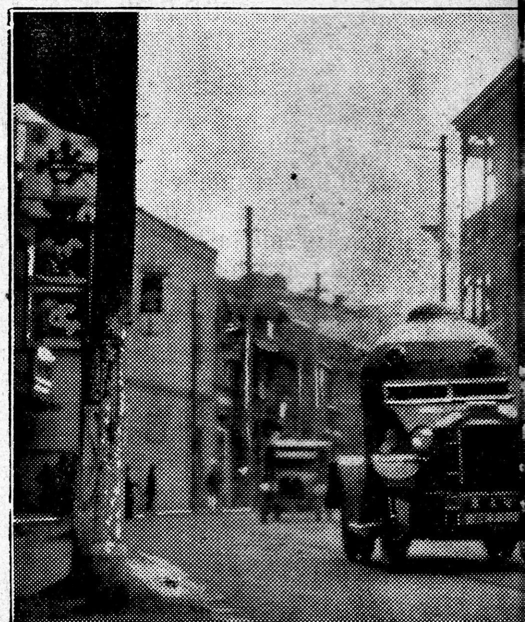
ARISTID BRIAND

EUGEN D

Početkom ožujka umro je nje (1864. do 1932.), koji je bio v operni skladatelj je uspio u sre popularitet. I u Zagrebu se sprema ponovna izvedba nje land«), koja je prije svjetsko d'Albertovu i kod nas i drugdje ruku stapanje wagnerijanskog tom pogledu stoji prema djelin datelja (Mascagni, Leoncavallo Kasnija d'Albertova djela nisu mu je opera »U dolini«. Operi Kristovo doba u Svetoj Zemlji, Kristov u Jerusalim i čudesno »Oliverski bik« uzeo je sklad kao i kod opere »U dolini«,

GOETHE U 42
Po slici

IZ BORBA U ŠANGHAJU: JA
DESNO KUĆA

'ALBERT

enački glazbenik Eugen d'Albert
eik virtuoz na klaviru, a i kao
'njoj Evropi steći prilično velik
š sada nakon mnogo godina
ve opere »U dolini« (»Tief-
rata najviše raznijela slavu
o je opera, koja znači u neku
duha s gradom verizma, te u
na talijanskih verističkih skla-
Puccini) etički na većoj visini.
više dostigla visine, na kojoj
»Mrtve oči« zbiva se radnja u
e u njoj igra važnu ulogu ulaz
ozdravljenje slijepca. Za operu
telj radnju iz Španjolske baš
li s mnogo manjim uspjehom.

ODINI ŽIVOTA
H. Lipsa

ANSKI OKLOPLJENI AUTO,
U PLAMENU

FINSKI SELJAČKI POKRET LAPO U BORBI PROTIV SOCIJALISTIČKE VLADE
10.000 seljaka spremalo se na demonstrativni pohod u glavni grad Helsingsfors, vlada je spremila obranu na ulicama, ali je u zadnji čas sve mirno uređeno

D O G A Đ A J I

VELJAČA.

24. Kinezi su odbili japansku ofenzivu i zauzeli pozicije, koje su pred dva dana bili izgubili. — Zbog protuvjerskih odredaba meksikanske vlade došlo je do krvavih demonstracija i sukoba u cijelom Meksiku.

25. Japanci prodiru u kitajske linije, kineska vojska uz borbu uzmiče. — Jeronimsko Knjiž. Društvo održalo je glavnu godišnju skupštinu.

26. Japanci bombardiraju iz zraka kineske pozicije, a zatim nešto malo napreduju. — U Krakovu je održana sjednica komisije Antante slavenskih gradova, koja je osnovana godine 1929.

27. Japanci dobivaju pojačanja. — Ministarstvo prosvjete u Beogradu propisuje pravilnik o cenzuri filmova.

28. Papa Pijo XI. održao je govor cijelom svijetu u radiju o današnjoj moralnoj i materijalnoj krizi, kojoj su uzroci oholost, težnja za novcem i tjelesne radosti.

29. Formalno proglašena nova mandžurska republika.

OŽUJAK.

1. Ofenziva Japanaca u Šanghaju. — Konferencija za razoružanje u Ženevi završila je generalnu debatu.

2. Kineske se čete povlače na čitavoj liniji. Japan i Kitaj prihvaća plan Savjeta Društva Naroda, da se održi Konferencija Okruglog Slola zbog rješenja japansko-kitajskog sukoba.

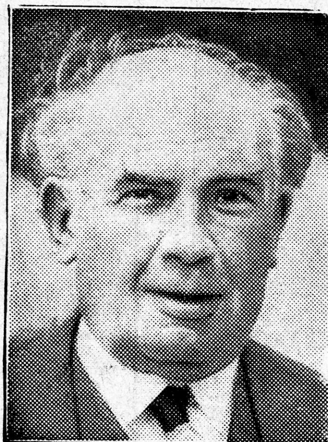
3. Japanci poduzimlju defenzivne mjere i postoji nada, da će doći do primirja i do konferencije.

4. Predsjednik francuske vlade Tardieu učinio je u Ženevi demarš kod predstavnika Austrije, Madžarske i država Male Antante u ime Francuske, Engleske i Italije, da međusobno zaključe carinske preferencijalne ugovore, te tako stvore podunavsku carinsku uniju.

5. U Rimu je potpisan sporazum između Italije i Austrije o izmjeni robe i saobraćaju između obje zemlje.

6. U Dubrovniku je priređena proslava stote godišnjice smrti katoličkog učenjaka dra Koste Vojnovića.

7. Umro veliki francuski državnik Aristide Briand.

EUGEN D'ALBERT

GLUMICA LEILA HYAMS U FRIZURAMA RAZNIH VREMENA
1. Grčka djevojka. II. Dama s dvora Luja XVI. III. U doba naših baka... IV. Danas

Češljaj me, češljaj, majkica...

Nešto iz povijesti ženskih frizura — Napisao RO

Lijepa je ova mala kajkavska pjesmica, koju su mlade seoske nevjestice pjevale svojim majkama, kad su ih ove pred polazak na vjenčanje zadnji put češljale. Vrlo lijepo tumači čuvstva, koja ispunjaju dušu djevojke pod vijencem: prvi dio, otegnut i tugaljiv, žali za roditeljskom kućom — »češljaj me, češljaj, majkica, ne buš me dugo češljala,« — a drugi, živa i vesela poskočnica, veseli se novome životu, koji čeka nevu — »kam si dojdem, kam si zajdem, svud si dobro najdem...« No još nešto priča nam ova pjesmica. Sjeća nas, kako je prije češljanje djevojke bio pravi domaći obred, koji je majka, nesamo u selu, već i u gradu, s najvećom pomnjom i nježnošću obavljala, splićući vrane ili zlatne kose kćerkice u duge duge pletenice. Danas to možda živi još na selu, u gradu su škare pojednostavile postupak: djevojka (a i mama, pa čak i baka!) samo strese glavom, kao nemiran konjic, prođe češljem par puta kroz kratko podšišanu kosu (bez obzira je li na ulici, u društvu ili čak u crkvi!), i češljanje je gotovo! I pritom se današnje žene nemalo ponose, što su izumile kratku kosu. No kad bi pogledale malo u povijest, našle bi, da se za »bubikopf« i »à la garconne« frizure znalo još — nekoliko tisuća godina prije Krista! Dakle je zbilja istinita izreka Latina: »Nihil novi sub sole« — »Ništa novo pod suncem«, sve se vrti i vraća, pa i frizura. No razne promjene frizure u razna vremena svakako su zanimljive, i valjda se naše čitateljice ne će srditi, ako ih makar letimično pregledamo.

Kosa je svakako jedan od najljepših uresa kod žene. Još dok su ljudi živjeli u pećinama loveći divlje zvijeri, kojih im je krzno služilo za odijelo, a meso za hranu, žene su se bez sumnje ponosile svojom kosom, koja im je tada uistinu »padala do zemlje.« Već tada su čekajući muškarce, koji su kamenim sjekirama lovili po prašumama, počele žene sabirati kosu u pletenice, a pletenice na razne načine ovijati oko glave. Pri tom su ih bez sumnje i kitile onim, što je za njih bilo najvrijednije: zubima ili perjem ubijenih životinja. A onda je pomalo došla kultura, sve udobniji život, sve ljepša odijela, pa je žena i kosi posvećivala sve veću pažnju. Elegantne Grkinje plele su kosu u pletenice savijene u visoka klupčeta na zatiljku podržavajući ih vrpcama, iglama i mrežicama. Sve je to znalo biti od skupocjenog materijala (zlata, bjelokosti i t. d.), a k tome se još kosa kovrčala, mazala raznim pomastima i mirisima, čak se i bojadisala crno ili plavo po ukusu. Žene, koje nijesu imale dugu kosu, nosile su krive pletenice, pa i čitave vlasulje. Naravno, da je kraj toga brijačko-frizerski ceh postojao i zarađivao lijepe pare. U Rimu je u ženskoj frizuri vladala uglavnom imitacija Grka, pa se Grkinje i Rimljanke danas prikazuju često potpuno jednako, premda to nije točno. U srednjem vijeku nosile su žene hrabrih vitezovâ i križarâ dugu kosu i čas spuštene čas oko glave ovijene pletenice, isprepletene vrpcama i biserjem. Tadanji »pjesnici ljubavi«, trubaduri, ostavili su nam u svojim pjesmicama zanosne opise frizurâ njihovih ideala. Među ostalim moda je zahtijevala, da žena ima zlatnoplavu kosu, pa su se žene svačega laćale, da to postignu. Neke su se mletačke ljepotice po čitave dane izlagale na svojim terasama gologlave žarkom suncu, da im kosa požuti! Koliko ih je pri tom nastradalo od sunčanice! Nešto kasnije su se na francuskom dvoru kraljeva Ljudevita XIV, Ljudevita XV i Ljudevita XVI., gdje je vladala neviđena raskoš, i frizure svaki čas mijenjale. Najprije su dame jedan dio kose šišale nakratko i svakojako kovrčale (šišanje kose kod žena javljalo se često tu i tamo u povijesti, počevši od starih Egipćana; napominjem usput, da

su u Beču u XVIII. vijeku za kaznu bile šišane žene nemoralna života!), zatim su počele kosu pudrati puderom raznih boja, a konačno su počele nositi vlasulje. Ta je moda naskoro postala neopisivo smiješna. Na glavama žena gradili su frizeri čitave tornjeve, često i dvije stope visoke, tako da je izgledalo, »kao da je lice žene u sredini tijela«, kako veli jedan savremenik. Drugi su nam opet ostavili karikature, kako sluge skidaju krov kočiji, da bi takva dama mogla unići, ili kako radnici podižu čitave skele oko glave dame, da frizer može obaviti svoj posao. Na tim »tornjevima« bilo je čipaka, perja, bisernih đerdana, vrpca, cvijeća, ptica, lutaka, pa i čitava jedna mala lađa! Rekord je svakako odnijela koncem XVIII. vijeka grofica de Lauzun, koja je jednog dana osvanula u društvu noseći na svojoj frizuri čitav jedan krajolik. »Bila je tu bara, po kojoj su plivale patke, a na brijegu nad njom lovac se spremao da puca, malo dalje stajao je mlin s mlinaricom, kojoj je neki putnik udvarao, a niže mlina vodio je mlinar magare na uzdi,« tako opisuje to čudo grofica Adhémar u svojim memoarima.

Naravno, da su takve frizure bile užasno nezgodne i teške, ali što ne bi žene podnijele za »modu«!!! Ne idu li danas radi trajnih ondulacija na takve »operacije«, od kojih se čovjeku koža ježi?! Zar nijesu imali Rimljani doista pravo, kad su jednom zauvijek rekli: »Ništa novo pod suncem«???

MAJKA I DIJETE

Da li je dvopek zdrava hrana za djecu? Ima majki, koje svoju djecu od najmlađe dobi hrane s keksima, biškotama i dvopekom najrazličitijih tvornica. To je najlakše, jer se keksi uvijek mogu kupiti, pa njihovo pečenje ne zadaje majkama nikakve brige. Drugo je pitanje, da li je dobro za djecu, da se hrane dvopekom? Pokusi na životinjama pokazuju ovo: mladi štakori, koji su hranjeni dvopekom, zaostaju u rastu i dlake im ispadaju veoma lako. Liječnici odatle zaključuju, da se velikom vrućinom kod pečenja dvopeka uništava vitamin rašćenja, koji je bezuvjetno potreban za prirodni razvoj dojenčadi. Stoga se smatra zdravijim, da se mala djeca i dojenčad hrane kruhom i različitim kašama, a ne dvopekom.

Smrtnost djece. Kod nas je smrtnost djece vrlo velika i to za 5 do 10% veća nego u drugim kulturnim državama. Samo Rusija stoji u tom pogledu gore nego mi. Sigurno je, da će smrtnost djece i kod nas pasti, čim se digne opće blagostanje i higijenska prosvjeta naroda. Kod proučavanja uzročnih veza između smrtnosti i prosvjete došli su učenjaci do zaključka, da visok postotak smrtnosti ide paralelno s visokim postotkom nepismenosti. Evo par primjera: U Novoj Zelandiji otpada na 1000 stanovnika 9 smrtnih slučajeva, a na 100 stanovnika 1 nepismeni. U Australiji ima 11‰ smrtnih slučajeva i 2% nepismenih, u Danskoj 13‰ i 1%, u Engleskoj 14‰ i 2%, u Americi 14‰ i 5%, u Francuskoj 17‰ i 14%, u Austriji 20‰ i 19%, u Jugoslaviji, Rumunjskoj i Bugarskoj 22‰ pomora i 65% nepismenih, a u Rusiji 24‰ pomora i 69% nepismenih. Te brojke nam najbolje svjedoče, koliko još moramo napredovati u prosvjeti i higijeni.

Dr Ivo Kečkeš.

KUĆANSTVO

ŠTO ĆEMO PEĆI ZA USKRS?

Uskrsni kolač. Miješaj 5 žumanjka i jedno cijelo jaje sa 16 dkg šećera, dodaj 60 dkg brašna, 16 dkg rastopljenog mlakog maslaca, 3 dkg germe razmočene u jednoj osmini litre mlijeka, soli, pol decilitra bijelog vina i korice od limuna. Iz toga umijesi rukom čvrsto tijesto, te ga ostavi u zdjeli na toplom mjestu, da se diže, tako dugo, dok ne postane još jednom veće. Zatim ga opet premijesi, načini jedan ili više okruglih hljebova, te ih metni na namazani papir, i ostavi na toplome mjestu pokrite, da se još jednom dignu. Iza toga ih namaži jajem od sredine prema kraju, triput zareži i peci jedan sat kod umjerene vatre. U tijesto se može umiješati grožđica i narezanih badema.

Krema od naranča. Kuhaj na pari procijeđeni sok od pet naranča, 20 dkg šećera u kockama, koje su natarene na koricu od naranče, i pet žumanjaka. To tuci neprestano u posudi, koja je nad vrelom vodom tako dugo, dok se ne zgusne. Kad odmakneš sa pare, tuci neprestano dalje, dok ne postane mlako, a zatim umiješaj 3 dkg u malo mlake vode razmočene želatine i dodaj čvrsti snijeg od 5 bjelanjaka. Sve uspi u staklenu zdjelu i pusti da se stine. Odozgo ukrasi tučenim slatkim vrhnjem i ušećerenim voćem.

Pišinger torta. Tuci nad parom 30 dkg šećera sa 6 cijelih jaja. Kad se zgusne, odmakni od pare i umiješaj pet rebara razmekšane čokolade i 15 dkg očišćenih ribanih badema. Kad ohladi, dodaj 20 dkg razmiješanog maslaca. Time namaži 10 karlsbadskih listova i slijepi ih zajedno. Odozgo prevuci ocaklinom od čokolade.

Kuglice od lešnjaka. Stuci čvrsti snijeg od tri bjelanjka, četvrt kg šećera u prahu i sok od pô limuna. Četvrt kg lešnjaka prepprži u pečenjari, da se s njih olupi korica, a zatim ih samelji. Sve zajedno pomiješaj, načini rukom male kugljice, metni ih u tepsiju namazanu voskom i peci kod umjerene vatre.

Kocke od čokolade. Miješaj 10 dkg u toploj pečenjari razmekšane čokolade sa 10 dkg maslaca i 10 dkg sitnog šećera. Umiješaj pomalo 5 žumanjaka, 10 dkg brašna i dodaj čvrsti snijeg od 5 bjelanjaka. Peci polagano, dok se odozgo ne raspuca i ne postane sasvim suho. Kad se ohladi, razreži na male kocke i svaku prevuci sa ocaklinom od čokolade.

Kuglice od oraha. Pomiješaj 14 dkg samljevenih oraha, 18 dkg šećera, jedno rebro razmekšane čokolade i jedan bjelanjak. Iz toga načini male kuglice, svaku namoči u bjelanjak i umotaj u kristalni šećer.

Roščići od vanilije. Umijesi 28 dkg brašna sa 20 dkg maslaca, 10 dkg očišćenih sameljenih badema, 7 dkg šećera. Načini male valjuške, zavini ih u obliku roščića i peci polagano. Pečene pospi šećerom od vanilije, a može se i jedan kraj svakog roščića umočiti u ocaklinu od čokolade.

Kolačići s rumom. Miješaj 10 dkg maslaca sa jednim cijelim jajetom i dva žumanjka. Dodaj 8 dkg sitnog šećera, 6 dkg samljevenih badema, 8 dkg brašna i dvije žlice ruma. To namaži tanko u tepsiju, pospi grubim šećerom i sitno narezanim bademima. Peci napola, nareži dva prsta široke dugačke nareske i peci ih do kraja. S. A.

ŠIRITE „OBITELJ"

ŽENSKI SVIJET

Čudan parfem. Sudanske se žene »parfemišu« dimom. U posebnim prostorijama za dimljenje izlažu se gustom dimu raznih mirisnih trava, tamjana itd.

Ženina kosa bujnija je od muškarčeve. Plave žene imaju najbujniju kosu (oko 140.000 vlasi). Crne žene imaju oko 109.000, a crvenokose oko 88.000 vlasi.

Žene-milijuneri. U Americi ima veliki broj bogataša, ali je zanimljivo, da su na pr. u Sjedinjenim Američkim Državama 39% milijunera — žene.

Žene kao novinari. Žena se danas bacila na sva polja rada i bori se svuda zajedno sa muškarcem za koricu kruha. U mnogim poduzećima žene nose veći dio posla u svojim rukama. Nalazimo ih i kao novinarke u redakcijama i kao izvjestiteljke za različite listove. Eto i kod nas ima listova, koji izdaju i uređuju same žene. U drugim zemljama i u tom smislu brojke su kudikamo veće; tako na pr. u Sjed. Američkim Državama žene izdaju i uređuju preko 400 časopisa!

Žene u slikovnom pismu. Egipćani su imali svoje slikovno pismo (hieroglife), a i različiti istočni narodi još i danas imaju svoje slikovno pismo. U japanskom slikovnom pismu dvije žene znače svađu ili parnicu, tri žene znače nećudorednost.

Ženu uzdržava sa šunkom. U Čikagu je bio tužen neki gospodin od svoje rastavljene žene, da je zaostao u plaćanju uzdržavnine. Tuženik je pred sudom izjavio, da za svoj posao, koji obavlja u nekoj trgovini delikatesa, ne dobiva nikakve plaće, nego jedino hranu i to šunke i kobasice. Od toga je on uvijek davao ženi tri četvrtine namjesto novaca. Sudac je odredio, da se žena mora i nadalje zadovoljiti sa šunkom.

Nevjesta bez zaručnika. Neki radnik iz okolice Praga htio se oženiti. Dan vjenčanja je bio određen. Sve je već bilo pripravljeno, stolovi puni hrane i vina, a i svatovi su se bili okupili. Izašla i nevjesta, nakićena i uređena, ali nema nigdje zaručnika. Tražili ga na sve strane, ali uzalud. Sutradan su ga našli, kako pijan spava na slami u nekoj klijeti. Morali su svatovi čekati još jedan dan, dok se mladenac rastrijeznio, pa tek onda obaviše vjenčanje.

Majke sa penzijom. U Norveškoj dobiva svaka majka, koja živi bez muške pomoći, državnu penziju bez obzira, da li je udovica, rastavljena ili neudata.

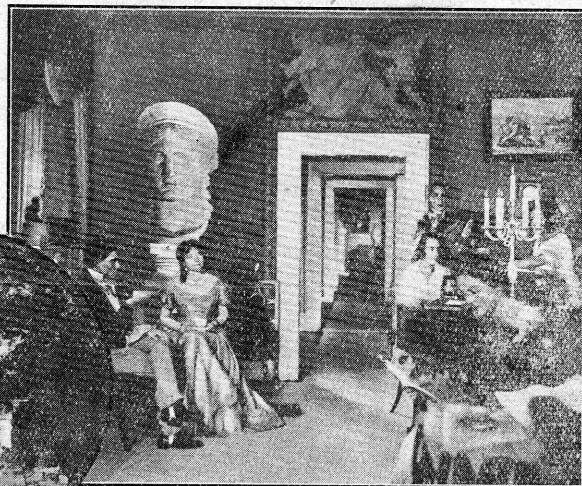
FILMSKI SVIJET

GOETHE U FILMU.

Za sadašnju proslavu stote godišnjice Goetheove smrti izrađen je u Njemačkoj film »Goetheov put kroz život« (»Goethes Lebensreise«), iz kojega evo i mi donosimo dvije slike. Režiju filma je vodio dr Redlob, a radnja filma se događa glavno u Weimaru i Frankfurtu. Tom prilikom je prvi put dopušteno, da se snimke snimaju i u Goetheovu domu. Lica u filmu su sva u historijskim kostimima iz Goetheova doba. Iz pijeteta ne dolazi u filmu sam Goethe. To je kulturni film, koji u Njemačkoj nailazi na velik odjek.

Glavno Goetheovo djelo »Faust« filmovano je uspjelim filmom berlinske Ufe, u kojem Mefista igra slavni Emil Jannings, Fausta Gösta Echamann, a Margaretu Camila Horn. To je jedno od najljepših filmskih djela uopće. Taj je film priređen i za malu kinematografija (9½ mm širine), te je prikazan u 5. broju »Obitelji« o. g. U istom broju izneseno je, kako je i Goetheov »Reinecke Fuchs« filmovan od ruskoga filmskoga režisera Starevića.

PRIZORI IZ FILMA „GOETHEOV PUT KROZ ŽIVOT"
U krugu: Goethe putuje u Rim — *Desno:* Društvo kod Goethea u Weimaru

FILM »MOJ LEOPOLD«.

Početkom ožujka se u zagrebačkom Edison-kinu davao jedan od najuspjelijih filmova ove sezone pod naslovom »Moj Leopold«. Da nema nekih prizora u kabaretu na početku, mogao bi se on doista bez rezerve preporučiti. Sadržaj mu je pretjerana očeva ljubav prema sinu, koji tolike ljubavi ne zaslužuje, jer je rasipnik te dotjera dotle, da je cijeli očev imetak propao. Otac pada u bijedu, zet ne će za nj da zna, a sin odlazi u svijet. Međutim u svijetu se sin promijenio, nevolja ga je naučila čestitu životu, te je izumom svojim postao suvlasnik velike tvornice. Sve se dobro svršava, te otac opet može sav sretan da zagrli svoga Leopolda. Sadržaj se snažno dojima gledalaca te mnogima izmamljuje suzu na oči.

MALA KINEMATOGRAFIJA.

Zasuti u rudokopu (Im Bergwerk gefangen), 60 m, br. 10.328. — Vrlo napet film, u kojem hulja Hortez u sporazumu s vlasnikom rudokopa Bergmannom snuju urotu proti Fredu Martinu, zakupniku rudokopa. Podmetnutom bombom rudokop se zatrpa, te u njem ostane zasuta Fredova zaručnica Polly. Hortez je zatvorio i branu vode, te se rudokop napunio vodom i prijetila je pogibao, da će se Polly utopiti. Sretnim slučajem dođe Fred k rudokopu, opazi zatvorenu branu, začudi se tome i otvori je: voda navali i iznese Fredovu zaručnicu. Ona je spašena, a zločinci su uhvaćeni. Preporuča se društvenim kinima.

G L A Z B A

GOETHE U GLAZBI.

Beethoven, Goetheov suvremenik, koji je općenito priznat najvećim dosadašnjim glazbenim genijem, držao je najvišim glazbenim činom komponiranje »Fausta«, glavnoga Goetheova djela, te se na to spremao iza svoje Devete simfonije, ali do toga nije došlo. Još za Goetheova života osvanula je g. 1818. opera »Faust« od L. Spohra (1784. do 1859.), ali nije imala većeg uspjeha. Deset godina nakon te opere komponirao je francuski veliki novoromantički komponist Hector Berlioz (1803. do 1869.) »Osam scena iz Fausta«, iz kojih je tek g. 1846. stvorio grandiozno simfonijsko djelo »Faustovo prokletstvo«, jedno od najveličajnijih djela francuske glazbe uopće. Zanimljivo je, da su i ostala dva glavna predstavnika novoromantike, Wagner i Liszt, također nastojali simfonijski obraditi ideju »Fausta«. Rikard Wagner (1813. do 1883.) skladao je ouverturu »Faust« (1840.), koja je zapravo samo prvi dio zamišljene Faustovske simfonije, ali Wagner se nije više kasnije vraćao k tome, da tu cijelu simfoniju i stvori, jer se sav posvetio stvaranju glazbeno-dramatskih djela te je simfonijsku glazbu ostavio po strani. No zato je Franjo Liszt (1811. do 1886.), začetnik nove epohe u simfonijskoj glazbi, komponovao »Faustovsku simfoniju« (1856.), djelo, kojim se Liszt više približio Goetheu nego ijedan drugi glazbeni komponist. Ta simfonija dijeli se u 3 dijela s naslovima: Faust, Greta, Mefistofele. Dok se u prvom dijelu sjajno prikazuje Faustova težnja za istinom, drugi je dio najdivnija lirska glazba, a u trećem se dijelu prikazuje Mefistofele motivom, koji lebdi nad motivima Fausta i Margarete te onaj svladava, a ovaj triumfira. Mefistofela je Liszt obradio glazbeno još u 4 Mefisto-valcera i jednoj Mefisto-polki. A za proslavu stote godišnjice Goetheova rođenja g. 1849. skladao je Liszt Goethemarsch, koji je izveden na proslavi u Weimaru zajedno sa »Prizorima iz Fausta«, što ih je komponovao Robert Schumann (1810. do 1856.), najgenialniji lirski komponist njemačke romantike: to Schumanovo djelo je skladano za sola, zbor i orkestar, a radio je na njem u prekidima od g. 1844. nadopunjujući ga gotovo deset godina. Na opernom polju najveći je uspjeh postigao francuski skladatelj Charles Gounod (1818. do 1893.) operom »Faust«, koja se od g. 1859. trajno drži na repertoiru sviju svjetskih opernih kazališta, pa i kod nas u Zagrebu. Djelo je to puno melodijske svježine. Manji je uspjeh postigao talijanski skladatelj Arrigo Boito (1842. do 1918.), čija je opera »Mefistofele« (1892.) također djelo neobičnih ljepota te je također izvođeno kod nas. Tako su eto mnogi svietski skladatelji uzimali Goetheov »Faust« za podlogu svojim glazbenim djelima. No i druga Goetheova djela nalazila glazbenike, koji su ih muzički obrađivali. Najpoznatiji je primjer opera »Werther« (1893.), koju je skladao francuski komponist Jules Massenet (1842. do 1912.), koja je izvođena i u Zagrebu. Uopće je najzanimljivije to, da su s Goetheom, najvećim pjesnikom njemačke literature, na glazbenom polju najveći uspjeh postigli Francuzi Berloiz, Gounod i Massenet, Talijan Boito te Mađžar Liszt, a njemački su skladatelji za njima zaostali.

Dr J. Andrić.

ŠALE

Nijemac kod liječnika. Fric dođe svom liječniku, da se posavjetuje radi prekomjernog odebljanja i radi neke srčane smetnje. Liječnik je odmah ustanovio veliko proširenje želuca sa ostalim bliskim organima.

»Koliko čaša piva pijete dnevno?« upita on bolesnika.

Fric se preplaši pomisli, da bi mu se moglo uskratiti njegovo omiljelo piće. Ali tračak nade sine mu u pameti pa reče:

»Oko 60 čaša.«

»To treba da se smanji!« naredi liječnik. »Ne dozvoljavam više od 20, razumijemo li se?«

Kad je liječnik otišao, udari Fric rukom o čelo uzdišući:

»20 čaša! 20 čaša! Tako ja moram uvijek da sam na gubitku. Da sam kazao 180 čaša, on bi mi odsjekao na 60. Ah, kako na to nisam prije pomislio!«

Začuđeni vratar. Dobar dan, gospodine!

— Dobar dan.

— Kako se osjećate danas?

— Hvala, ne loše. Što izvolite?

— A gospođa, je li zdrava?

— Da, ali . . .

— Ima li dugo, da ste oženjeni?

— Jako mnogo . . . Ali ne odgovarate! . ..

— Jeste li uvijek dobri sa vašim gospodarom?

— Da, uvijek! Ali, molim vas, da to ostavite za poslije, — poviče nervozno vratar! Pitam, što sada hoćete! . . .

— Što hoću? Pa ništa! Na vašim vratima piše: »Upitati vratara.« Pa ja Vas evo i pitam.

Razgovor između dva dječaka. Prvi: »Ja već mogu da idem u krčmu po pivo.«

Drugi: »A ja po oca.«

Ćelavi stric. Ivica: »Striče, dozvoli, da ti prebrojim vlasi.«

Stric: »Pa to ne možeš!«

Ivica: »Zašto? Valjda već znam brojiti do deset!«

Čudna pohvala. Sin: »Mama, danas me je naš učitelj pohvalio!«

Majka: »No, pa što ti je rekao?«

Sin: »Rekao je: Ti si doista pravi rodoljub. Najprije ne trošiš ništa sapuna; a zatim se eto na tvom vratu može i repa sijati.«

Primjer. Učitelj tumači djeci: »Nemirni ljudi, koji stalno lutaju i mijenjaju mjesto, koji nikada nisu zadovoljni onim mjestom, gdje su se tek kraće vrijeme zadržavali, zovu se nomadi. Oni se vječno sele. Ko mi može navesti primjer za nomade? «

»To su služavke,« odgovori pobjedonosno Ivica.

Sedamnaesta sestra. Neka gospođica dolazi u kirurško odjeljenje bolnice, da posjeti gosp. Ivančića, kojega je jučer pregazio automobil. Ali joj bolničarka reče:

»Smijem da pustim samo njegove najbliže rođake . . .«

»Ja sam mu sestra.«

»Jadni vaši roditelji . . .«

»Zašto?«

»Toliko kćeri imaju! Vi ste već sedamnaesta sestra g. Ivančića, koja ga posjećuje.«

Zašto? »Mislite li, da će radio istisnuti novine? «

»Nikada!«

»Zašto?«

»Jer se u radio ne da ništa zamatati.«

ŠAH

Problem broj 12.

V. Buble, Split

Bijeli matira u dva poteza

ŠAHOVSKE NAGRADE.

Koncem prvog četvrtgodišta »Obitelji« uredništvo će nagraditi marljive rješavatelje šahovskih problema sa tri lijepe nagrade, koje su objavljene u prošlom broju. Na koncu godine podijelit ćemo više nagrada.

Želimo, da se i naše čitačice istaknu u našim šahovskim natjecanjima. Spremni smo da njih nagradimo posebnim nagradama, samo ako više naših pretplatnica bude pristupilo.

DOBRIJAN I PURAN

»Obitelj« čita Dobrijan,
a pred njim stoji gle, puran.

Zar i on hoće čitati
i lijepe slike gledati?

Dobrijan ne da, nego skoči
i na purana beči oči.

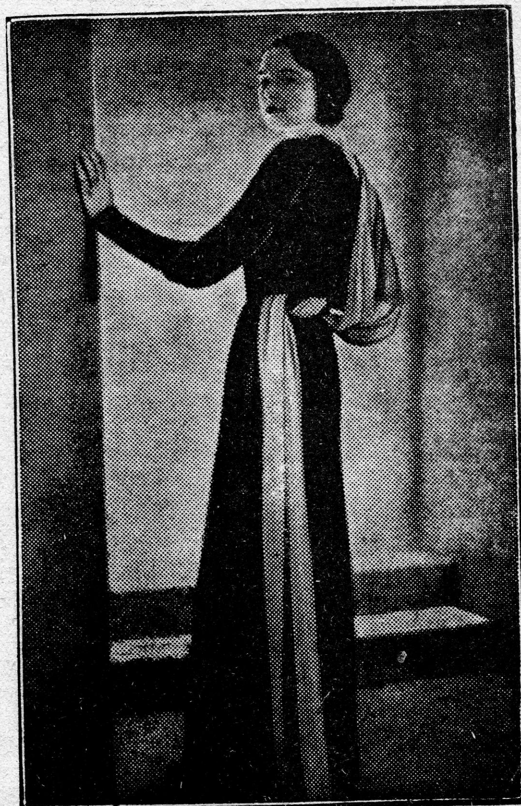
I štapom za njim zaokruži,
Al jadan se po zemlji pruži.

MODA

ŽENSKA PROLJETNA MODA: PROLJETNI KAPUTI, KOSTIMI I ŠEŠIRI

Zenski pleteni jumper sa ukrasima na rukavima i na prsima. Uz odgovarajuću suknju i kapicu daje vrlo prikladno odijelo za proljetne izlete i sport.

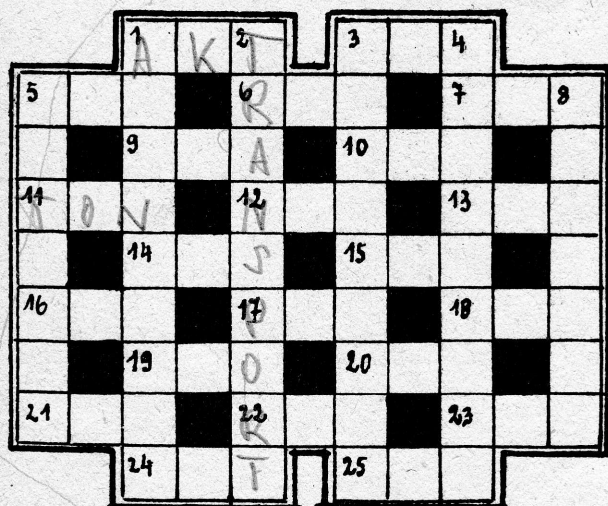

Haljina u crnom Krepp-Marokainu s dugim tamno-crvenim šalom koji je provučen ispod pojasa, a koji se može zaviti i oko vrata.

Z A G O N E T K E

1. Križaljka

Sastavio *Zlatko Modor*, Srij. Mitrovica

Vodoravno: 1. Spis. 3. Bog vjetra. 5. Čad. 6. Stara mjera. 7. Zamjenica. 9. Božica srdžbe. 10. Krv (slov. obr.). 11. Glas. 12. Ptica trčalica. 13. Dva. 14. Loza. 15. Siromašan (njem.). 16. Dio glave. 17. Geografski pojam. 18. Zamjenica (množ.). 19. Postojim (lat.). 20. Kovačko oruđe (obr.). 21. Vrst pjesme. 22. Ulica (franc.). 23. Mjesto na moru u Istri. 24. Konac. 25. Začin.

Okomito: 1. Grčki komediograf. 2. Prijevoz. 3. Izdajnik Grka kod Termopila. 4. Parostroj, koji na mjestu radi. 5. Pronalazač Labradora. 8. Azijsko poluostrvo.

2. Šarada

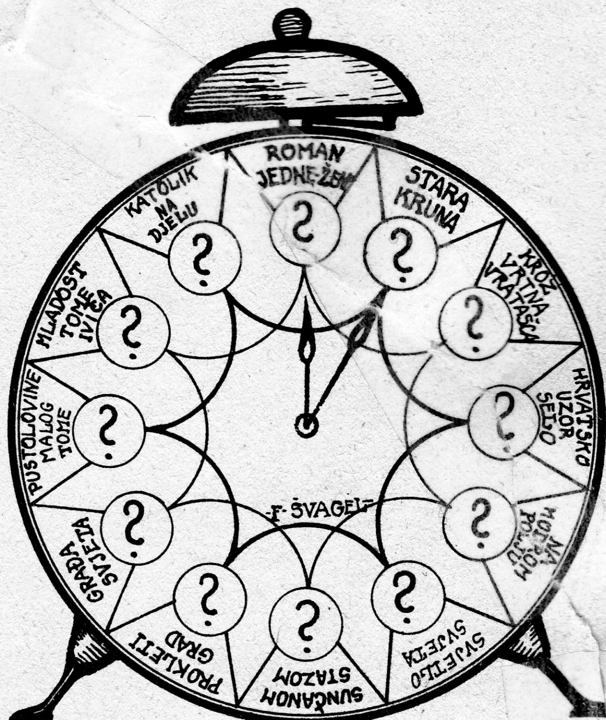
Sastavila *Nada Kesterčanek*, Zagreb

Zamjenicu neku (osamljenost znači)
Za prijedlog od jednog slova ti zakvači,
Pa ćeš dobit' ime slavenskog vladara,
Koj' u srednjem vijeku moćnu zemlju stvara.

Tomu svemu dodaj jednog drva ime,
Koji se zeleni ljet' ko sred zime,
Pa ti eto, brate, jednog starog grada,
Čiji naziv nosi jedno mjesto sada.

3. Kriptogram

Sastavio *Franjo Švagel*, Županja

4. Ispunjaljka

Sastavio *Rudolf Gruden*, Karlovac

K — — A C
S — — O
S — — — A K
S — — — —
— A K — —
— — — — A V
M — — — T
S — — — E G
I S P — —
— — — I — — C A
— — Č A
— — — — V I N A
— — — M A
— — S I N A
M U N — — N A

Nađena slova kažu ono, što svaki čitatelj »Obitelji« zna!

Odgonetke treba poslati na uredništvo „Obitelji“ najkasnije do 30. ožujka. Svi odgonetači dolaze u obzir za nagrade, koje će se ždrijebom podijeliti na koncu tromjesečja